

Paul Koole: „Ik dacht echt dat ik in een film zat.“

INTERNATIONALE OPSPORING

Hoe een zakenman onterecht op de *most wanted*-lijst van Interpol kwam

De Nederlandse ondernemer Paul Koole belandde in de cel na ruzie met een Nigeriaanse zakenpartner. Interpol vroeg om zijn aanhouding. De internationale politieorganisatie wordt misbruikt om zakenconflicten te beslechten en politieke dissidenten op te sporen.

Tekst **Camil Driessen** Foto **Merlijn Doomernik**

Meestal vliegt Paul Koole naar zijn werkafspraken. Maar het is hartje zomer, 2019, en het lijkt hem leuk zijn

vrouw mee te nemen, samen met de auto. Ze rijden naar Noord-Italië, waar Koole een scheepswrak moet bekijken. In Livorno nemen ze een hotel. Ze eten een hapje en gaan op tijd naar bed. Om vier uur, middenin de nacht, wordt op de kamerdeur gebonsd. Koole (56) doet open in zijn onderbroek en ziet vier gewapende politie-agenten staan. „Nog voor ik wat kon zeggen, ging ik in de boeien.“ Koole mag een broek, shirt en schoenen aantrekken en wordt achterin een Alfa Romeo naar het politiebureau vervoerd. Na een kort verhoor wordt hij overgebracht naar een cellencomplex. Daar zit hij, in dezelfde kleren, enkele dagen alleen in een isoleer cel.

Op dag vier wordt hij, met nog vier gedetineerden, gekooid in een busje naar de rechtbank in Florence gebracht. De Italiaanse advocaat die hem is toegewezen spreekt nauwelijks Engels. De tolk, een vrouw op leeftijd, houdt het allemaal niet meer zo goed bij. „Dat was een drama. Die sprak Italiaans tegen mij en Nederlands tegen de rechter.“

Op zijn hotelkamer hadden de agenten het al over Nigeria. Bij de rechtbank wordt Koole snel de context duidelijk: het West-Afrikaanse land heeft via Interpol een internationaal opsporingsbevel tegen hem uitgevaardigd. Koole wordt er verdacht van fraude, diefstal en verduistering. De puissant rijke Alhaji Sayyu Dantata, een voormalige zakenpartner, heeft aangifte tegen hem gedaan. Een rechtbank in Lagos en de Nigeriaanse afdeling van de internationale politieorganisatie hebben een zogeheten Red Notice uitgevaardigd. Koole staat op de Interpol-lijst van meest gezochte personen.

Het fraudeverhaal is je reinste nonsens, vertelt Koole de rechter. Inderdaad, er speelt een zakelijk conflict, maar dat steekt totaal anders in elkaar: Dantata is Koole een fors bedrag schuldig.

Nigeriaanse samenwerking

Koole Contractors, opgericht in 1988, is internationaal een grote naam in berging en industriële ontmanteling. In opdracht van verzekeringmaatschappijen haalt het bedrijf wereldwijd gezonken schepen naar boven, voor oliemaatschappijen ontmantelt het boorplatforms. Onlangs kocht Koole het jarenlang door krakers bewoonde ADM-terrein in de Amsterdamsche haven om er een nieuwe locatie van te maken voor ontmanteling van schepen en boorplatforms.

Paul Koole belandt in Nigeria nadat een Engelse verzekeraar heeft gevraagd een olietanker te bergen. Het werk maakt indruk op Dantata, een oliebaron uit Lagos die zich laat voorstaan op zijn liefde voor polo en helikoptervliegkunst. Koole en hij gaan in 2013 samenwerken om een kade in de haven van de hoofdstad verder te ontwikkelen. Het project loopt goed - tot Koole ernstig ziek wordt en enige tijd uit de roulatie is. Als hij in 2015, genezen, Lagos weer bezoekt, is het project een puinhoop en zijn bijvoorbeeld kranen verdwenen. Koole wil het samenwerkingsverband opheffen. Volgens de eindafrekening die accountants maken, is Dantata hem nog zo'n 2,3 miljoen euro schuldig.

„Ik ben toen nog bij hem thuis geweest, maar daar werd de sfeer al snel grimmig. Hij had allemaal gewapende beveiligers rondlopen. Ik ben weggegaan en heb later via Nederland nog een paar keer gereclameerd“, zegt Koole. Hij beschrijft hoe ze ruzie kregen via Skype. „Dantata zei toen

Reactie Dantata

NRC benaderde Alhaji Sayyu Dantata met een verzoek om commentaar. Een medewerker laat namens Dantata weten dat deze zich niet herkent in het door Koole geschetste beeld. Dantata's accountants zouden bij de joint venture juist „forse financiële onregelmatigheden van accountants“ van Nederlandse zijde hebben geconstateerd. „Daarom is de zaak bij Interpol Lagos gerapporteerd voor nader onderzoek.“

Interpol Samenwerking in 194 landen

De wortels van Interpol liggen in 1923, toen politiekorpsen van zestien landen (waaronder Nederland) besloten tot samenwerking om internationale criminaliteit te bestrijden en voortvluchtige criminelen op te sporen. Inmiddels zijn korpsen van 194 landen aangesloten. Het hoofdkantoor van Interpol staat in Lyon. Ieder aangesloten land heeft een Nationaal Centraal Bureau dat de link vormt tussen de eigen politie, Interpol en daarmee de andere aangesloten landen. Interpol doet zelf niet aan opsporing, maar biedt administratieve ondersteuning.

Misbruik van Interpol

Op tafel heeft Kaarls dossiermappen uitgestald, die tegelijk de diversiteit van zijn cliëntèle tonen. Naast Koole en journalist John van den Heuvel - gezocht door India nadat hij in dat land de ontvoerde peuter Insiya had opgespoord - gaat het om veel buitenlanders. Een Australische ondernemer bijvoorbeeld die werd gezocht door Libanon, en een Iraanse zakenvrouw die werd gezocht door Iran vanwege vastgoedtransacties.

De gemene deler? Deze mensen hadden nooit op Interpol's *most wanted*-lijst mogen belanden. De Interpol-statuten en reglementen maken bijvoorbeeld duidelijk dat Red Notices bedoeld zijn voor de opsporing van serieuze criminelen zoals moordenaars, drugsdealers en verkraaners. De regels vermelden expliciet dat Interpol niet mag worden ingezet bij zakelijke geschillen of opsporen van politieke dissidenten.

Het probleem, zegt Kaarls, is dat politieorganisatie Interpol werkt op basis van het vertrouwensbeginsel. „Afgesproken is dat de 194 aangesloten landen alleen onder bepaalde voorwaarden een Red Notice uitvaardigen. Men gaat ervan uit dat dit ook wordt nageleefd.“

Wereldwijd worden steeds meer Red Notices uitgevaardigd. In 2008 ging het

letterlijk: ik ga jou op Interpol zetten.“ Koole slaat er op dat moment geen acht op en neemt zijn verlies.

Zes weken cel

De uitleg van Koole doet er vier jaar later bij de Florentijnse rechtbank niet toe. Zoals gebruikelijk bij Interpol's Red Notices besluit de rechter dat Nigeria veertig dagen de tijd krijgt om een uitleveringsverzoek te doen en dat met nadere stukken te onderbouwen.

Koole wordt naar een huis van bewaring gebracht en belandt in een cel van twaalf vierkante meter, samen met een Marokkaan en een Rus. Ze koken er op gasbranders. Het is juli, bloedheet. De gevangenis is vies. „Ik dacht echt dat ik in een film zat. Gelukkig had ik schone jongens in de cel.“

Tijdens die zes weken in de cel schiet soms door Koole's hoofd: ze zullen toch niet een heel strafdossier gaan faken in Nigeria?

Maar het land dient überhaupt geen uitleveringsverzoek in. „Je bent vrij“, zegt de cipier als hij op dag veertig de cel opent. De dag daarop vliegt Koole terug naar huis.

In Nederland is zijn Italiaanse avontuur niet onopgemerkt gebleven. Dat hij was opgepakt, stond onder meer in NRC. „Ik moest overal uitleg geven: de bank, zakenpartners. Iedereen wil weten wat er aan de hand is. Mensen denken: waar rook is, is vuur. Het heeft me een paar projecten gekost, waaronder een met de NAM.“

Koole is vrij, maar staat nog steeds op de Interpol-lijst. Dat is problematisch. Zijn werk bestaat uit bezoeken van projecten en zoeken van mogelijke opdrachten - en dat betekent: reizen. Hij wil dus zo snel mogelijk van de lijst af, maar dat blijkt nogal complex. „Aanvankelijk wist niemand die ik inschakelde hoe Interpol werkt. Ook de duurste strafrecht- en uitleveringsadvocaten niet.“

Uiteindelijk komt Koole via een zakenrelatie bij de Haagse advocaat Bob Kaarls terecht, die wel de weg weet bij Interpol. En hij weet ook dat diverse landen misbruik maken van Interpol. „Helaas. Het schort aan serieus toezicht en controle op wat zij doen“, zegt Kaarls in de kamer van zijn kantoor tegenover het voormalige Joegoslaviëtribunaal.

Op tafel heeft Kaarls dossiermappen uitgestald, die tegelijk de diversiteit van zijn cliëntèle tonen. Naast Koole en journalist John van den Heuvel - gezocht door India nadat hij in dat land de ontvoerde peuter Insiya had opgespoord - gaat het om veel buitenlanders. Een Australische ondernemer bijvoorbeeld die werd gezocht door Libanon, en een Iraanse zakenvrouw die werd gezocht door Iran vanwege vastgoedtransacties.

De gemene deler? Deze mensen hadden nooit op Interpol's *most wanted*-lijst mogen belanden. De Interpol-statuten en reglementen maken bijvoorbeeld duidelijk dat Red Notices bedoeld zijn voor de opsporing van serieuze criminelen zoals moordenaars, drugsdealers en verkraaners. De regels vermelden expliciet dat Interpol niet mag worden ingezet bij zakelijke geschillen of opsporen van politieke dissidenten.

Het probleem, zegt Kaarls, is dat politieorganisatie Interpol werkt op basis van het vertrouwensbeginsel. „Afgesproken is dat de 194 aangesloten landen alleen onder bepaalde voorwaarden een Red Notice uitvaardigen. Men gaat ervan uit dat dit ook wordt nageleefd.“

Wereldwijd worden steeds meer Red Notices uitgevaardigd. In 2008 ging het

om 3.126 nieuwe verzoeken tot opsporing, tien jaar later waren er 13.516 van deze 'signaleringen'. Ruim 57.000 mensen stonden in 2018 op de *most wanted*-lijst.

Officieel kan een signalering alleen worden ingetrokken door de politiedienst die hem registreerde. Weigert de politie dat, zoals bij Koole de Nigerianen deden, dan is er nog een route: een verwijderingsverzoek indienen bij de onafhankelijke Commission for the Control of Interpol's Files. Advocaat Kaarls is gespecialiseerd in zulke verzoeken. Vaak gaat het er daarbij om dat hij onderbouwt dat een civiel geschil speelt en signalering dus strijdig is met de Interpol-regels. Zo kreeg hij ook Koole's Interpol-signalering verwijderd.

Interpol-misbruik is al langer een punt van zorg, onder meer in de Raad van Europa, omdat landen als Rusland en Turkije op die manier politieke tegenstanders proberen op te sporen. Daarom geeft Nederland „niet automatisch gevolg“ aan Interpol-signaleringen, laat een woordvoerder van Justitie en Veiligheid weten. Zijn er aanwijzingen dat de signalering iemand betreft die Nederland niet zal uitleveren, dan wordt het verzoek genegeerd.

Bij Koole moet Nederland óók besloten hebben geen gevolg te geven aan het uitleveringsverzoek, redeneren hij en zijn advocaat. Koole reisde meerdere keren via Schiphol, werd daar door de mareschaussee 'opgehouden', en woon- en verblijfplaats gevraagd - en mocht vervolgens door.

„Ik vind het kwalijk dat Nederland mijn cliënt niet voor die signalering heeft gewaarschuwd“, zegt Kaarls. Koole met rust laten is een ding, aldus de advocaat, „maar ik vind dat Nederland de verplichting heeft mensen als hij ook actief te waarschuwen“. Dan kunnen ze tenminste bij Interpol aankloppen om hun gegevens te laten verwijderen, en zo voorkomen dat zij in een cel belanden.

Een woordvoerder van Justitie en Veiligheid erkent desgevraagd dat „personen die zich in Nederland bevinden in beginsel niet actief gewaarschuwd worden wanneer zij op een Interpollijst staan“. Hij wil niet ingaan op individuele zaken zoals die van Koole: „Interpol is verantwoordelijk voor de Interpol-systemen.“

”

Mensen denken: waar rook is, is vuur. Het heeft me een paar projecten gekost